

ACHIZIȚIILE PUBLICE: ASPECTE DOCTRINARE ȘI NORMATIVE

PUBLIC PROCUREMENT: DOCTRINE AND LEGAL ASPECTS

CZU: 351.712

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10721276>

POSTOLACHI Oxana,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3178-8748>

Universitatea de Stat din Moldova

E-mail: postolachivoxana@gmail.com

Scopul achizițiilor publice îl constituie asigurarea cadrului legal necesar pentru a realiza achiziționarea de bunuri, servicii și lucrări în condiții de eficiență economică și socială. Iar de eficiența legislației achizițiilor publice depinde sustenabilitatea cheltuielilor din banii publice. O analiză minuțioasă a dreptului achizițiilor publice, se impune în contextul reformelor din acest domeniu [1].

Reformele din dreptul achizițiilor publice de pînă acum s-au bazat în mare parte pe aquizul comunitar și legislația României. Însă, în urma unui studiu comparat se conchide că transpunerea are loc cu o multitudine de lacune și scăpări. Multe probleme rămîn a fi nesoluționate de cadrul legislativ și normativ aplicabil. Una dintre problemele majore rămîne a fi lipsa unui mecanism de coerciție care să oblige autoritățile contractante să se conformeze deciziilor ANSC.

Numeroase voci îl asociază cu fenomenul corupției, cu birocrăția administrației, cu multiple reclamații și procese interminabile, cu risipa fondurilor bugetare, cu neputința accesării fondurilor Europene, cu încălcarea principiilor concurenței loiale și, în general cu subteranele economiei. Cu toate acestea negura ce învăluie „mitul local al achizițiilor publice” rămîne mai densă decât miturile antice grecești. Mulți comentează, critică, fac recomandări, pretind măsuri ferme și sancțiuni mai aspre, propune amendamente, însă puțini sunt cei care sau aplecat cu adevărat asupra cercetării subiectului, pentru a avea mai apoi autoritatea de a-l dezbate. Pentru cei dintâi oratori, majoritari, dispozițiile normative specifice - a căror concentrație în dreptul pozitiv nu o putem tăgădui.

Sistemul de achiziții publice al Republicii Moldova trece la ora actuală printr-o serie de transformări determinate de eforturile de integrare europeană, în special datorită angajamentelor asumate prin semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană. Aceste transformări sunt menite să asigure o transparență adecvată în domeniu și o deschidere a pieței autohtone de achiziții publice pentru operatorii economici europeni. În acest context, pot fi clar remarcate două tendințe actuale predominante, și anume armonizarea graduală a cadrului legislativ relevant la acquis-ul comunitar, pe de o parte, și digitalizarea procedurilor din domeniul achizițiilor publice, pe de alta. Ne propunem, în cele ce urmează, să facem o trecere în revistă a principalelor manifestări ale acestor tendințe.

Tema achizițiilor publice reprezintă un domeniu insuficient explorat de către doctrinarii din Republica Moldova. Câteva personalități notabile care au abordat procesul de achiziții publice includ pe M. Orlov, E. Bușmachieu și A. Secieru. În analiza caracteristicilor contractului de

achiziții publice, în calitate de categorie de contract administrativ, s-au remarcat contribuțiile doctrinariilor I. Guceac, V. Balmuș, D. Cimil și L. Belecciu. În ceea ce privește răspunderea juridică în domeniul achizițiilor publice, cercetători precum S. Cobăneanu, V. Guțuleac, E. Bo-beica și V. Rusu au adus contribuții tangențiale la dezbateri.

Analize mai ample privind achizițiile publice pot fi întâlnite în rapoarte elaborate de organizații neguvernamentale care au desfășurat cercetări în cadrul proiectelor de nivel național. În această direcție, D. Enachi, E. Rusu, M. Cojocar, C. Cainarian, V. Ioniță, D. Panuș, C. Ungureanu și alții, asociați ai Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” din Republica Moldova, au adus contribuții semnificative.

În contextul legislației Republicii Moldova, *achiziția publică este definită ca fiind procesul de procurare de bunuri, executare de lucrări sau prestare de servicii, destinat satisfacerii necesităților unei sau mai multor autorități contractante.* [7].

Sistemul achizițiilor publice în Republica Moldova este reglementat în baza *Legii nr. 131 din 03.07.2015 privind achizițiile publice* precum și în baza unui număr impunător de Regula-mente aprobate de Guvern în scopul executării acestei legi.

Conform afirmațiilor autorilor Maria Ciubotaru și Veronica Ursu, achizițiile publice din Republica Moldova au câștigat o relevanță tot mai crescută în contextul economic, înregistrând o tendință ascendentă în ultimii patru ani. [2, p.12].

Potrivit afirmațiilor autorilor Maria Orlov și Eugenia Bușmachi, cerințele statului și ale unităților administrativ-teritoriale privind bunuri, servicii și lucrări publice înregistrează o creștere constantă, atât în ceea ce privește volumul, cât și calitatea acestora. Procesul de achiziționare a acestora trebuie să respecte în mod riguros legislația națională și angajamentele asumate de Republica Moldova în cadrul Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană.

Responsabilitatea principală a autorităților administrației publice în acest domeniu constă în asigurarea utilizării fondurilor publice în conformitate cu principiile economicității, eficienței și eficacității, având ca obiectiv realizarea unui echilibru optim între cost și calitate, precum și gestionarea eficientă a patrimoniului public. [3, p.8].

Eficiența în domeniul achizițiilor publice este în mare măsură determinată de activitatea desfășurată de către autoritățile contractante, Agenția Achizițiilor Publice, precum și instituțiile responsabile de controlul administrativ asupra autorităților contractante, organele judiciare și Curtea de Conturi.

La momentul actual, vulnerabilitatea identificată în acest lanț este reprezentată de organele ierarhic superioare, care nu acordă atenția necesară evaluării rezultatelor obținute din procesul de achiziții, în adăugare la organele judiciare. Procesul de îmbunătățire a calității achizițiilor publice este motorizat în principal de către Agenția Achizițiilor Publice și Curtea de Conturi.

Doctrinarii români au avut un aport semnificativ la dezvoltarea cunoștințelor în domeniul achizițiilor publice. Având în vedere statutul României ca membru al Uniunii Europene, țara și-a asumat armonizarea legislației naționale privind achizițiile publice cu *acquis-ul comunitar*. Printre personalitățile care au contribuit semnificativ la acest proces se numără: D.D. Șerban, M. C. Catana, A. Rațiu, V. Terzea, S.A. Tamas.

Autorii Georgescu Ion și Vrabie Corneliu subliniază că, dată fiind absența unei definiții legale clare, literatura de specialitate a ales, în general, să abordeze cele două accepțiuni menționate anterior. Astfel, achiziția publică este percepută ca fiind atât procesul cât și rezul-

tatul achiziționării de către o autoritate publică a produselor, serviciilor sau lucrărilor de la operatorii economici. Alți doctrinari adoptă o definiție concisă, dar nu mai puțin corectă: procedura de obținere de către o autoritate contractantă a produselor, serviciilor sau lucrărilor în conformitate cu legislația în vigoare. [4]

Potrivit afirmelor autorului Corneliu Catană, responsabilitatea fundamentală a autorităților administrației publice în acest sector constă în garantarea utilizării fondurilor publice în conformitate cu principiile economicității, eficienței și eficacității, cu scopul de a atinge obiectivele de obținere a unui echilibru optim între cost și calitate, precum și de a asigura o gestionare eficientă a patrimoniului public. [5, p.2]

Așadar, procesul de achiziție publică reprezintă o succesiune de etape, după parcurgerea cărora se obține produsul sau dreptul de utilizare al acestuia, serviciul sau lucrarea, ca urmare a atribuirii unui contract de achiziție publică [6, p. 270-275].

Bibliografie:

1. Aspecte inovative în legislația achizițiilor publice. Repercusiuni asupra accesării și managementului fondurilor structurale. Materiale ale Conferinței internaționale 24-27 noiembrie 2011, Sovata, România, Editura Universul Juridic, București, 2011.
2. Ciubotaru M., Ursu V. Transparența achizițiilor publice în municipiul Chișinău, Chișinău: Bon- Offices SRL., 2007
3. Orlov M., Bușmachi E., Ghidul autorităților publice locale, Chișinău, 2015
4. Georgescu I. și Vrabie C. Instrumente de monitorizare a achizițiilor publice, Baia Mare: Ed. Corneliu, 2006
5. Catană C. Achiziții publice, București: Ed. Universul Juridic, 2011.
6. Lazăr I. Jurisdicții administrative în materie financiară, București: Ed.Universul Juridic, 2011
7. Legea nr. 131 din 03.07.2015 privind achizițiile publice, Publicat : 31-07-2015 în Monitorul Oficial Nr. 197-205 art. 402[Accesat 27.07.2023] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=113104&lang=ro)